

Aantekeningen delen 1 t/m 20.

Nu een enkele keer blijkt dat deze stukjes niet alleen gelezen maar ook nog bewaard worden, is het goed om terug te komen op een aantal vragen en opmerkingen.

In maart 1986 schreven wij dat de meeste Agrimonieën rond Eindhoven Welriekende agrimonie (*Agrimonia procera*) moeten heten. Welnu, dat was voorzichtig genoeg geformuleerd: in het afgelopen seizoen vond de floristische werkgroep voor het eerst één plant van de Gewone agrimonie (*Agrimonia eupatoria*) in een ruderaal terrein langs het Beatrixkanaal. We hielden ons altijd aanbevolen voor vondstmeldingen. In dit artikeltje in 1986 werd ook gevraagd erop te letten of het door Rothmaler gebruikte verschillenmerk opgaat: het al dan niet uitgerand zijn van de bloemkroon. Welnu, wij zouden het niet doen, het verschil lijkt ons te subtiel en er zijn genoeg betere kenmerken.

Het eerste deel van Gras is om in te liggen schreef dat er drie soorten Tandzaad (*Bidens*) rond Eindhoven voorkomen. Inmiddels is de vierde: Smal tandzaad (*Bidens connata*) ook al op een aantal plaatsen gevonden: bij Eindhoven, Heeze, Leende en in de Peel Om hem te leren kennen kun je het beste een tijdje alle Knikkend tandzaad (*Bidens cernua*) dat je tegenkomt ervan verdenken, dat het wel eens iets anders zou kunnen zijn. De Flora geeft duidelijke verschillenmerken, hoewel de jonge bloemstelen van Knikkend tandzaad (nog) niet altijd knikken.

Naast deel 3 schreef Jurgen Nieuwkoop over Zandscheefkelk en Zegekruid (januari 1988). Van Zegekruid valt te melden, dat hij het vooral in 1990 goed deed en op vier plaatsen is gevonden: alle op ruderaal stukjes in de stad. Zandscheefkelk (*Cardaminopsis arenosa*) doet het inmiddels ook wat verder van de fietspaden.

Deel 5 vroeg naar vijvers om een omstreden smalbladig Fonteinkruid (*Potamogeton*) op te kweken tot vruchtzetting. Al deze pogingen zijn mislukt. Gelukkig(?) kwamen we in de droge zomer van 1989 dit Fonteinkruid met vruchten tegen in een stilgevallen beek. De determinatie werd daarmee zeker: Haarfonteinkruid (*Potamogeton trichoides*) is in de beken in onze regio zeer algemeen.

In nummer 7 vroegen wij onze lezertjes uit te kijken naar vertakte Egelskoppen met rijpe vruchten. Dat leverde bij elkaar een massa vondstmeldingen op van de Blonde egelskop (*Sparganium erectum* subsp. *neglectum*). Eén en ander mondde uit in een artikel in *Gorteria* (deel 15, p. 99). Daarin wordt beweerd, dat de Blonde egelskop in zuid-oost Noord-Brabant de algemeenste ondersoort is. De Grote egelskop (*Sparganium erectum* subsp. *erectum*) komt in onze regio niet of nauwelijks voor. Hoe lang zou het duren voor het benoemen van Grote egelskop is uitgestorven?

Deel 8 ging over Het Spekt, beroemde graslandjes bij Nederwetten, en de plaatselijke achteruitgang. Wij constateren achteruitgang en schrijven dat het vreemd aandoet dat Brabants Landschap op Het Spekt vooruitgang in de vegetatie meldt. Dat misverstand is opgehelderd: ons verhaal gaat over de eigendommen van Staatsbosbeheer, Brabants Landschap schrijft over andere, ernaast gelegen graslandjes.

In deel 10 tobden wij over een grote lijst van dubieuze opgaven. Deze was aanleiding tot interessante discussies. Zo vroegen wij ons af of de verandering in de flora zodanig hard gaat, dat soorten die in de jaren '70 nog her en der rond Eindhoven voorkwamen, in de jaren '80 al uitgestorven zijn. Wij vrezden van wel. Voorbeelden: Valse kamille (*Anthemis arvensis*), Stijf vergeet-mij-nietje (*Myosotis stricta*) en Echte fijnstraal (*Erigeron acris*).¹⁾ Over een aantal soorten in de dubieuzenlijst valt iets te zeggen. Voor de Gewone agrimonie (*Agrimonia eupatoria*) zie boven. Naar Ronde zegge (*Carex diandra*) hebben we uitgebreid gezocht, maar niets gevonden. De situatie; het Groot goor bij Veldhoven, is ook wel erg veranderd. Van Zwarte populier (*Populus nigra*) is wel zeker dat de opgaven altijd aangeplante bomen zijn of verwilderingen daarvan. (Kan iemand in de regio ons een aangeplante Zwarte populier laten zien, die er uit ziet als zijn inheemse verwanten langs de grote rivieren? Dus geen Italiaanse populier en geen kruising?) Van de vermeende Bergnachtorchis (inmiddels heet hij weer *Plantantera chloranta*), langs het Beatrixkanaal was gelukkig een dia met determinatiekenmerken bewaard gebleven. Deze is door verscheidene deskundigen bekeken. Zij kwamen tot de konklusie dat het de Welriekende nachtorchis (*P. bifolia*) moet zijn met enigermate kenmerken van de overgangsvorm richting Bergnachtorchis.²⁾

Geelhartje (*Linum catharticum*) hoeft in onze regio niet uitgestorven te worden geacht. In elk geval is het in 1988 nog gezien bij het Beatrixkanaal. Van Grote bevernel (*Pimpinella major*) is bewijsmateriaal verzameld in Nuenen in 1988. Het ligt in het herbarium van het Milieu Educatie Centrum. De opgave van Tongvaren (*Asplenium scolopendrium*) uit de jaren '70 van een buurtschap bij Waalre is wel zeker. Even zeker is dat de put waarin de soort gevonden is, inmiddels is opgeruimd. Wie nummer 10 nalezend over de daar genoemde soorten nog meer weet te melden, is zeer welkom.

Dankzij een doorgaans oplettend lezertje weten we dat de in nr. 12 op pag. 24 en 26 genoemde Geoorde zuring (*Rumex thyrsoflorus*) bij het Beuven Spaanse zuring (*Rumex scutatus*) moet zijn. Weergevonden is hij (nog) niet.

Deel 14 poogde de Knopkruiden uit elkaar te halen. Over Harig Knopkruid hebben we een praktische en een onpraktische mededeling. In de eerste plaats is het zo dat Harig Knopkruid in een forse regenbui zijn haren kan verliezen. Wie later in het seizoen op zeker wil spelen doet er dus goed aan naar stroschubben en pappusschubben te zoeken. Onpraktisch is dat Harig knopkruid inmiddels *Galinsoga quadriradiata* heet, terwijl hij doorgaans vijf straalbloemen heeft.

In deel 16 werd eenieder opgeroepen om uit te kijken naar Geelsterren (*Gagea*). Dat heeft nog niet de echo van een vondstmelding opgeleverd, maar het wordt weer voorjaar.

In de bespreking van "de" Flora in nr. 18 vroegen wij ons af of er in het herbarium van het Milieu Educatie Centrum het 'nieuwe' Tweetoppig struisgras (*Agrostis castellana*) al aanwezig is. Het antwoord is "ja": het is verzameld sinds 1978. Juist omdat het zulke vervelende exemplaren waren die "niet in de tabel pasten", is er nogal wat bewaard. In zo'n geval blijkt het leuke van een herbarium!

In deel 18 vroegen we om een plaatje van *Limnanthus douglasii*. Bij deze dan.

Uit John Hunter Thomas: *Flora of the Santa Cruz Mountains of California*.

In deel 19 wordt op pag. 10 in de tabel de bladvoet van de Beklierde basterdwederik (*Epilobium ciliatum*) "iets knotsvormig" genoemd. Dat moet zijn "iets hartvormig".

Voor wie het tot hier toe gevolgd heeft: de volgende keer nieuwe problematische soorten.

Joep Spronk en John Bruinsma

- 1) Subtiel is dat we enige van deze soorten in 1990 hebben gevonden op een terrein dat nooit door onze voorgangers onderzocht is.
- 2) Hij lijkt het meest op fig. 130c in Heukels/Van der Meijden 1983. Die figuur moet je trouwens op zijn kop lezen.